

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ การเมือง การปกครองของประเทศไทยได้มีการปรับเปลี่ยน พัฒนามาโดยลำดับ รัฐบาลในทุกยุค ทุกสมัย มีความต้องการที่จะพัฒนาการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ให้เข้าถึงประชาชนโดยทั่วกัน ด้วยมีความเชื่อที่ว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะเป็นระบอบการเมือง การปกครองที่จะนำพาความสุข ความมั่งคั่ง มั่นคงมาสู่สังคมประเทศชาติ กระบวนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นวิธีการสำคัญในการพัฒนาประชาชนในประเทศให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในวิถีทางแห่งประชาธิปไตยที่ถูกต้อง ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกันในสังคม ปัญหาความขัดแย้งทางความคิด ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาสังคมของประเทศ รวมทั้งปฏิรูปการเมืองตามแนวทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยและระบบการเมืองให้มีความมั่นคงและเป็นที่ยอมรับของสากล รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย ให้เกิดมีในประชาชนทุกคน (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2552)

โรงเรียนในฐานะสถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่จัดการศึกษา จึงต้องมีภาระหน้าที่ในการให้ความรู้ พัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง เพื่อที่จะสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ดำเนินชีวิตตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย คือ เป็นผู้ที่มีปัญญาธรรม คารวะธรรม และสามัคคีธรรม เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามบทบาทหน้าที่ ที่กฎหมายกำหนดโดยที่นักเรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้วจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นไปตามเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนด ซึ่งระบุตามมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ตรงตามมาตรฐาน ส 2.2 ที่ว่า เข้าใจการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่ง

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาการเมืองที่สำคัญในประเทศ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข เสนอแนวทางการเมือง การปกครองที่นำไปสู่ความเข้าใจและประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ วิเคราะห์ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญต่อผู้เรียนซึ่งถือเป็นทรัพยากรบุคคลและพลังสำคัญของชาติในการสืบทอดความเป็นชาติ ศาสนา ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม การพัฒนาทรัพยากรบุคคลจึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่จะต้องมิกลไกเข้ามาร่วมในการขับเคลื่อน เช่น ความร่วมมือให้เกิดสังคมแห่งความเอื้ออาทรบนสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มิกลไก ในการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียน ส่งเสริมการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน เสริมสร้างทางอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้เข้มแข็งเพื่อให้กำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ พร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน การดำเนินการ สถานนักเรียนเปรียบเสมือนเวทีสำหรับฝึกให้นักเรียนเป็นนักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ รู้จักการ เป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำและผู้ตามที่ดีมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของครูได้เป็น อย่างมาก อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจ วิถีประชาธิปไตย มุ่งเน้นให้เด็ก คิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหา เป็นสมาชิกที่ดี ของสังคม และส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ ส่งเสริมการ เรียนการสอนตามหลักสูตรปัจจุบันที่มุ่งเน้นความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงต้องขับเคลื่อนกิจกรรมสถานนักเรียน ผู้สถานศึกษา อย่างเป็นทางการ คุณภาพของผู้เรียนถือเป็นหัวใจของการพัฒนาการศึกษาที่เน้นการสร้างคนให้มีความสามารถ มีคุณธรรม มีความสุข เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทย การศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้อง สร้างทักษะความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แต่สิ่งที่จะต้องพึงระวัง คือการศึกษาต้องไม่แตกแยกจาก สังคมหรือชีวิตจริง และสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะรับกับความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะเรื่อง การเรียนรู้ ในเรื่องต่าง ๆ ขณะเดียวกันจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการเรียนรู้จากกิจกรรมหรือการ เรียนรู้ นอกห้องเรียนอย่างจริงจัง เพราะถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนผู้เรียน การพัฒนาคนไทยยุคใหม่ให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติและแสวงหาความรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่ม สร้างสรรค์มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย คำถึงถึงประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานกลุ่มได้อย่าง เป็นกัลยาณมิตร มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็น ไทย ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขต่อด้านการทุจริตและ การซื้อสิทธิ์ ขายเสียง สามารถก้าวทันโลก มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์ แข็งแรง เป็นพลังที่มี

คุณภาพสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ได้โอกาสเรียนรู้อย่างเท่าเทียม เสมอภาค (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 3)

สถานักเรียน เป็นกิจกรรมสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำที่ใช้กระบวนการประชาธิปไตยและนำหลักธรรมาภิบาล ดำเนินงาน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญของสถานักเรียน คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องกระบวนการประชาธิปไตย วิถีประชาธิปไตย การเป็นผู้นำการทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาโรงเรียน เป็นกลไกการดำเนินงาน มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ซึมซับ และคุ้นเคยกับความเป็นประชาธิปไตย มีการวางระบบปัญหาธรรม สามัคคีธรรม ในการสร้างความสงบสุขในสังคม ตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ไปจนถึงสังคม ตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ไปจนถึงสังคมประเทศ สถานักเรียนจึงเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่เติบโตขึ้น เป็นพลังที่เข้มแข็งในการสร้างสรรค์เป็นประชาธิปไตยในโรงเรียน ดังนั้นจึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสถานักเรียนและใช้เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้ ทักษะ ประสพการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อหล่อหลอมให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความงอกงามด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 3)

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทหน้าที่และรับผิดชอบ การสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมสถานักเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของการให้นักเรียนได้เรียนรู้ให้เกิดประสพการณ์ตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนร่วมกับการจัดการเรียนรู้ ในการดำเนินงานสถานักเรียนของสถานศึกษาโดยขับเคลื่อนให้สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดกิจกรรมสถานักเรียนอย่างต่อเนื่อง ให้สถานศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมสถานักเรียนและสอดคล้องกับนโยบายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด จากการดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนและการพัฒนากิจกรรมสถานักเรียนให้มีความเข้มแข็งและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังนั้นจึงได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสถานักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมและประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมสถานักเรียนในการปฏิบัติงานต่อไป (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 4)

ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและสร้างความตระหนัก ให้นักเรียนได้รู้บทบาทหน้าที่พลเมือง และวิถีประชาธิปไตยอันได้แก่ การวางระบบ สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม รวมทั้งหลักธรรมาภิบาลการมีจิตอาสาและพัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร รวมถึง

ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในการดำเนินงาน เพื่อปลูกฝังกิจกรรมสถานักเรียนให้เกิดขึ้นกับ เด็กและเยาวชนไทยให้เป็นไปในรูปแบบหรือทิศทางที่เหมาะสม สำนักงานคณะกรรมการฯ ขึ้น พื้นฐาน จึงได้กำหนดมาตรการและแนวทางในการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนไว้ ดังนี้ มาตรการ 1.ให้สถานศึกษาดำเนินงานส่งเสริมกิจกรรมสถานักเรียน เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ 2. ให้สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนสถานักเรียนได้ มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 3.ให้สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน สถานักเรียนสร้าง เครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน องค์กร ด้วยวิธีการที่หลากหลาย 4.ให้สถานศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานสถานักเรียนอย่างต่อเนื่อง แนวทางการดำเนินงานตามมาตรการ 1.สถานศึกษาดำเนินการจัดตั้งสถานักเรียนในสถานศึกษา 1 สภา 2.สถานศึกษาจัดทำระเบียบ/ ข้อบังคับ/ธรรมนูญ ว่าด้วยสถานักเรียน และคู่มือแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนของ สถานศึกษา 3.สถานศึกษาต้องบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ 4.สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน และการวางแผนการดำเนินงานร่วมกับสถานักเรียนอย่างเป็นระบบ และ มีประสิทธิภาพ 5.สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมสถานักเรียน ตามวิถีประชาธิปไตย หลักธรรมาภิบาล ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ค่านิยมหลักของคน ไทย 12 ประการ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและความเป็น พหุโลก 6.สถานศึกษาพิจารณารับนักเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมด้านสถานักเรียนที่มีผลงานเชิงประจักษ์ เข้าศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น ตามสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 4)

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักและ เห็นคุณค่าของการพัฒนานักเรียนผ่านกิจกรรมสถานักเรียน เพื่อให้เกิดประสบการณ์โดยเฉพาะอย่าง ยิงการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนเข้ากับการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ของสถานศึกษา ให้เกิดผล ตามเงื่อนไขความสำเร็จที่กำหนด โดยมีการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน เพื่อผลักดัน ให้สถานศึกษา ในสังกัดได้จัดกิจกรรมสถานักเรียนในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรม สถานักเรียนขึ้น เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจได้นำไปใช้ ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานักเรียนต่อไป ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของ เด็กและเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดแนวทางในการพัฒนา กิจกรรม “สถานักเรียน”ให้โรงเรียนได้นำไปปฏิบัติ เป็นรูปธรรมมาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ นักเรียน ได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมือง และวิถีประชาธิปไตย อันได้แก่ การวาระธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม รวมทั้งหลักธรรมาภิบาล การมีจิตอาสาและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ อันส่งผล ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์บนพื้นฐาน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมก้าวสู่ความ

เป็นสากล โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคี เครือข่าย เพื่อเป็นการยกย่อง เชิดชูเกียรตินักเรียน ครู ผู้บริหาร โรงเรียน ที่ทุ่มเท เสียสละ นำสถานักเรียนสู่การพัฒนาชีวิตและสังคมอย่างยั่งยืนทั้งในระดับโรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ มีผลงานได้รับการยอมรับเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนมาอย่างต่อเนื่อง สามารถเป็นแบบอย่าง และเป็นเครือข่าย ช่วยสร้างเสริมความเข้มแข็งในการดำเนินงาน สถานักเรียนให้แก่โรงเรียนอื่น ๆ ได้จึงได้กำหนดให้มี การประเมินเพื่อคัดเลือก โรงเรียนต้นแบบ สถานักเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้คู่มือการประเมินเพื่อคัดเลือก โรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักพัฒนา กิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 5)

โรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน มีการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียน ตามกรอบของการดำเนินงานฝ่ายกิจการนักเรียน มีดำเนินกิจกรรมการจัดทำโครงการ เพื่อพัฒนา ผู้เรียน ให้เกิดทักษะกระบวนการ รู้และเข้าใจหลักการประชาธิปไตย สามารถดำรงตนอยู่ในโรงเรียน และสังคมได้อย่างสงบสุข การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียนปัจจุบัน ยังคงมีปัญหาอยู่ หลายประการ เช่น ระบบการจัดเก็บเอกสาร สภาพแวดล้อม การมีส่วนร่วมของนักเรียน การจัด กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน รวมทั้งการทำงานของนักเรียนเชิงระบบ เช่น การประชุมคณะกรรมการสภา นักเรียน ผลงานดีเด่นด้านสถานักเรียน ยังพัฒนาไม่ได้เท่าที่ควร เทียบเท่ากับ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มี ขนาดเดียวกัน (แบบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ, 2558, หน้า 3) ในฐานะที่ผู้ศึกษาได้ รับผิดชอบงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน จึงมีแนวคิดที่จะส่งเสริม และพัฒนางานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดทำกลยุทธ์การดำเนินงาน ส่งเสริมประชาธิปไตย เพื่อก้าวสู่การรับรองการประเมิน โรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียน วชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน ต่อไป

คำถามของการศึกษา

1. การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน มีผลการ ประเมินการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนเป็นอย่างไร
2. การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของ โรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศเป็น อย่างไร
3. กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูนมีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อประเมินการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ
3. เพื่อจัดทำกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็น โรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามขั้นตอนของการศึกษาดังนี้

การประเมินการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคือ กลุ่มตัวแทนหัวหน้าห้องเรียนจำนวน 2 คน กลุ่มตัวแทนคณะกรรมการสถานักเรียน จำนวน 5 คน กลุ่มครูฝ่ายกิจการนักเรียนจำนวน 6 คน กลุ่มครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมประชาธิปไตย จำนวน 2 คน และกลุ่มผู้บริหาร จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 17 คน

การศึกษาโรงเรียนที่ปฏิบัติเป็นเลิศ ด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตยโรงเรียนที่เป็นต้นแบบสถานักเรียนระดับประเทศ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบด้านงานส่งเสริมประชาธิปไตย โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน จำนวน 2 คน โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง จำนวน 2 คน และ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 คน

การจัดทำกลยุทธ์ และการตรวจสอบกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้เชี่ยวชาญภายนอก จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน ครูฝ่ายกิจการนักเรียนจำนวน 6 คน ครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมประชาธิปไตย จำนวน 2 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานักเรียน จำนวน 5 คน และตัวแทนหัวหน้าห้องเรียน จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งหมด 19 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา จำแนกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ประเมินการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน และการศึกษาโรงเรียนที่ปฏิบัติเป็นเลิศ การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตย ของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูนโดยใช้กรอบการดำเนินงาน ตามเกณฑ์การประเมินคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน 4 องค์ประกอบ 21 ตัวบ่งชี้ ตามที่สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 9-25) กำหนดไว้ดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้

1.2 องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม ของโรงเรียน ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้

1.3 องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชนองค์กร ภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้

1.4 องค์ประกอบที่ 4 ผลงานดีเด่น และการประเมินผลการดำเนินงานสถานักเรียน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้

2. การจัดทำกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน มีการกำหนดเนื้อหาตามองค์ประกอบทั้ง 4 ตามที่สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 9-25) กำหนดไว้ และดำเนินการตามขั้นตอนของการจัดทำกลยุทธ์ ประยุกต์ใช้ตามแนวคิดของ ฮิกกินส์ และ วินซ์ (Higgins & Vincze, 1993, p. 65) ดังนี้

2.1 กลยุทธ์

2.2 มาตรการ

2.3 ตัวชี้วัดความสำเร็จ

2.4 เป้าหมาย

2.5 โครงการ/กิจกรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การส่งเสริมประชาธิปไตย หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบอบประชาธิปไตยในโรงเรียนวชิรป่าซาง ตามที่สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 9-25) กำหนดไว้ดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน

1.2 องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน

1.3 องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชนองค์กร ภาครัฐและเอกชน

1.4 องค์ประกอบที่ 4 ผลงานดีเด่น และการประเมินผลการดำเนินงานสถานักเรียน

2. กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการหลักสำคัญที่ได้จากกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นผลกันอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ดำเนินการกิจกรรม และจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม และบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ผู้การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน ประยุกต์ใช้ตามแนวคิดของ ฮิกกินส์ และวินซ์ (Higgins & Vincze, 1993, p. 65) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. กลยุทธ์
2. มาตรการ
3. ตัวชี้วัดความสำเร็จ
4. เป้าหมาย
5. โครงการ/กิจกรรม

3. โรงเรียนวชิรป่าซาง หมายถึง สถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนครเจดีย์ โรงเรียนวชิรป่าซาง ตั้งอยู่เลขที่ 210 หมู่ที่ 7 ถนนลำพูน - ลี้ ตำบลนครเจดีย์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

4. โรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ หมายถึง สถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์รับรองการประเมินคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ระดับประเทศ ของสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน และโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

5. การตรวจสอบกลยุทธ์ หมายถึง การวัดผลในเชิงคุณภาพ โดยการตรวจสอบคุณภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสอดคล้อง (Consistency) ด้านความเหมาะสม (Suitability) ด้านความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ (Utility) โดยผ่านตรวจสอบกลยุทธ์ แบบการลงฉันทามติ ทั้ง 4 ด้าน จากผู้เข้าร่วมประชุมตรวจสอบกลยุทธ์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน

2. นำกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตย ไปดำเนินการในโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินงาน ผู้การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน